

УДК 332

Павликівська О.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОБҐРУНТУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Pavlykivska O.

SURVEY OF MANAGEMENT MECHANISMS OF SOCIAL RESPONSIBLE ACTIVITY

В процесі еволюції концепція СВД пройшла шлях від розподільної економіки, де взаємовідносини між підприємствами, працівниками та місцевими громадами носили патронажний характер до ринкової системи господарювання. У постіндустріальній економіці соціальна відповідальність виходить за рамки відповідальності перед працівниками й перетворюється в інструмент забезпечення стійких конкурентних переваг підприємства та економіки в цілому.

В загальному розумінні, механізм (грец. μηχανή *mechané* — машина) – система тіл, що призначена для перетворення руху одного або декількох тіл у потрібний рух інших тіл [1].

Як зазначає А.Кульман «Виконання будь-якої функції завжди вимагає певної послідовності дій, динамічного протікання процесів. Це чітко прослідковується у визначенні відомого французького економіста А. Кульмана: «Механізм містить певну послідовність явищ: його складовими елементами одночасно виступають вхідне і вихідне явища, а також весь процес, який відбувається в інтервалах між ними» [2, с. 13].

В економічній енциклопедії за редакцією С.В. Мочерного подано наступне визначення досліджуваного поняття: «Механізм – це система, пристрій, спосіб, що визначає порядок певного виду діяльності підприємства [3].

Стосовно поняття «механізм управління» автори виділяють певні компоненти менеджменту (управління), які об'єктивно виступають в якості елементів даного механізму.

На думку авторів праці за редакцією С.М. Рогача «Економіка і підприємництво, менеджмент» механізм управління розглядають як складову частину системи управління, що забезпечує дієвий вплив на фактори, стан яких обумовлює результат діяльності об'єкту управління. При чому, якщо мова йде про внутрішні фактори управління підприємством слід використовувати поняття „механізм управління підприємством”, якщо про зовнішні – „механізм взаємодії з іншими підприємствами і організаціями” [4].

Автори праці «Корпоративне управління» під редакцією О.Є. Кузьміна, що це є «...комплекс механізмів, що дозволяють акціонерам (інвесторам) контролювати діяльність керівників компанії і вирішувати виникаючі проблеми з іншими групами впливу» [5].

Отже, вивчивши думки авторів щодо поняття «механізм управління» слід констатувати, що цей термін має наступні інтерпретаційні характеристики:

- 1) механізм – це система;
- 2) механізм – це складову частину системи управління;
- 3) механізм визначає порядок певного виду діяльності підприємства;
- 4) в якості елементів конкретного механізму виступають різні компоненти управління;
- 5) механізм характеризує зовнішні та внутрішні фактори управління.

Враховуючи вищезазначене, подамо авторське розуміння даної категорії: «Механізм управління – це складова частина системи менеджменту, яка визначає порядок певного виду діяльності підприємства через компоненти управління та характеризує його як зовнішні, так й внутрішні фактори». Стосовно ж соціально відповідальної діяльності дану категорію можна інтерпретувати наступним чином: «Механізм управління соціально відповідальною діяльністю – це складова частина системи менеджменту, яка визначає порядок соціально відповідальної діяльності підприємства через компоненти управління та характеризує його як зовнішні, так й внутрішні фактори».

Основні цілі та завдання функціонування підприємства (забезпечення максимальної прибутковості та мінімізації ризиків діяльності; забезпечення постійної платоспроможності підприємства; формування достатнього обсягу і необхідного складу ресурсів, що забезпечують задані темпи соціально-економічного розвитку), які подекуди є протилежними за напрямками цілям КСВ, є пріоритетними і визначальними при розгляді механізмів СВД [6].

Фундаментальні дослідження стосовно соціальних систем та їх інтерпретація здійснена Т. Партоном, який зазначив, що будь-яка дія керується або контролюється нормативними функціональними вимогами колективів, в складі яких вона виконується. Проте, на практиці існують ситуації, за яких більш велика система включає в себе безліч колективів в якості підсистем, тоді, поведінка колективів управляється на основі інституціоналізованих норм, які точно встановлюють, як може і як повинен вести себе колектив кожного типу відповідно до його місця в системі. Нарешті, самі норми управляються цінностями, інституціоналізованими в даному суспільстві. [7]. Теорію викладену Т. Партоном можна використати й стосовно системи управління соціально відповідальною діяльністю. Скажімо, щодо СВД визначити цінності в якості самостійного елементу механізму управління нею, що визначає зміст функцій управління та забезпечує їх жорсткий взаємозв'язок. Тому, для системної взаємодії на всіх фазах управління необхідно забезпечити загальну орієнтацію інструментів управління на основі інтегруючого елемента. В іншому випадку єдність дій суб'єктів управління буде втрачено в процесі міжфункціонального переходу.

Список використаних джерел:

1. Механізм // Wikipedia. – Режим доступу: <http://en.wikipedia.org/wiki/Ukraine>.
2. Кульман А. Экономические механизмы / Анри Кульман; Пер. с фр. Е. П. Островской; Общ. ред. Н. И. Хрустальной. – М. : Прогресс : Универс, 1993. – 188 с.
3. Мочерний С.В. Економічний енциклопедичний словник: У 2 т. – Т. 1 / С.В. Мочерний, Я.С. Ларіна, О.А. Устенко [та ін.]; за ред. С.В. Мочерного. – Львів: Світ, 2005. – 616 с.
4. Рогач С.М. Економіка і підприємництво, менеджмент / С.М. Рогач, Т.А. Гуцул, В.А. Ткачук та ін.]. – К.: ЦП «Компринт», 2015. – 714 с.
5. Корпоративне управління: Посіб. для студ. спец. 7.050206 "Менеджмент зовнішньоекон. діяльн." усіх форм навчання / О. Є. Кузьмін, Л. І. Чернобай, А. О. Босак, О. С. Скибінський, М. В. Колісник; ред.: О. Є. Кузьмін; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - Л., 2004. - 172 с.
6. Баюра Д.О. Концептуальні засади механізму формування корпоративної соціальної відповідальності в Україні / Д.О. Баюра, О.А. Буян // Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика. – 2012. // Електронний ресурс: режим доступу http://D:/Documents/Downloads/ape_2012_9_20.pdf
7. Парсонс Т. О социальных системах / Под ред. В. Ф. Чеснаковой, С. А. Белановского. – М.: Академический Проект, 2002. – 832 с.